

Nr 101.

Af herr Wallis, i anledning af Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen framlagda förslag till omorganisation af medicinalstyrelsen.

Kommittén för medicinalstyrelsens omorganisation föreslog i sitt betänkande af den 15 november 1909, att medicinalråden skulle blifva fyra (utom en kameral byråchef) med hvar sin af följande byråer:

hälsovårdsbyrån,
medicinalbyrån,
lasarets- och apoteksbyrån samt
hospitalsbyrån.

I Kungl. Maj:ts statsverksproposition till årets riksdag återfinnas endast tre af dessa byråer, i det att lasarets- och apoteksbyrån strukits och lasaretsärendena hänvisats till hälsovårdsbyrån samt apoteksärendena till medicinalbyrån. Emellertid har vederbörande departementschef till statsrådsprotokollet uttalat, att han är »synnerligen tveksam i fråga om möjligheten för medicinalstyrelsen att på ett tillfredsställande sätt handhafva sin förvaltning» med det sålunda till tre inskränkta antalet medicinalråd. Medicinalstyrelsen ger i sitt yttrande i frågan uttryck för den meningen, att detta icke är möjligt.

Till *medicinalbyråns* handläggning skola hufvudsakligen höra:
alla rättsmedicinska utlåtanden, som ej angå sinnesbeskaffenhet;
granskning af omkring 500 rättsmedicinska protokoll årligen;
granskning af talrika andra rättsmedicinska yttranden (om lefvande personer);

hela den civila läkarvården med provinsialläkare, extra provinsialläkare, stadsläkare m. fl.; dessas distrikt, befordringar, årsberättelser, rese-rapporter o. d.

Samma byrås chef måste också komma att deltaga i behandlingen af årligen numera öfver 100 rättsmedicinska yttranden om personers sinnesbeskaffenhet (se statsverkspropositionen VI hufvudtiteln sid. 16). Detta arbete är visserligen formellt taget beroende på, om generaldirektören deltagar i dessa yttranden eller ej. Men då den egentliga arbetslindring, den nya anordningen möjliggör för generaldirektören, består däri, att han kan slippa deltaga i rättsmedicinska utlåtanden, så lär han af sin öfriga arbetsbörda storlek tvingas att i allmänhet begagna sig af denna möjlighet, och om de medicinskt bildade byråchefernas antal inskränkes till tre, skulle han tydligen icke hafva annat medicinalråd att sätta i sitt ställe än chefen för medicinalbyrån, som också är den lämpligaste, därför att han i alla fall skall vara rättsmedicinskt skolad.

Dessa samma här angifna åligganden tillhöra redan nu föredraganden på medicinalstyrelsens s. k. civila rotel, och dennes tid och krafter äro däraf i fullt mått tagna i anspråk, hvilket är väl bekant för en hvar, som tagit kännedom om arbetet i styrelsen.

Bifall till Kungl. Maj:ts förslag skulle innebära, att på samme medicinalråds skuldror ytterligare skulle läggas omsorgen om *hela apoteksväsendet*. Det är dock bekant, att vid medicinalstyrelsens inrättande 1877 ett medicinalråd anställdes så godt som uteslutande för sistnämnda förvaltningsområde, som då emellertid var vida mindre omfattande än nu. Att denne dessutom hade att föredraga några grupper af, hvad man i medicinalstyrelsen kallar, »småärenden», kan härvid knappast komma i betraktande. Apotekarledamoten i förenämnda kommitté (och med honom allmänna meningen inom apotekarkåren) har äfven kräft en särskild föredragande för dessa ärenden. Ett förslag att en del af dem skulle öfverlämnas till föredragning af ombudsmannen bemötes af herr civilministern därmed, att apoteksärendena »ej sällan (äro) af invecklad beskaffenhet och (att) de ofta nog viktiga apoteksintressena, hvilka skulle sakna egen representant inom styrelsen, synas i allmänhet böra tillvaratagas af en ledamot» (sid. 39).

Ät chefen för medicinalbyrån skulle visserligen beredas en god hjälp i arbetet genom en särskild sekreterare (nu en tjänsteman på kansliet) och en medicinalrådsassistent (nu en läkareamanuens). Men chefsomsorgerna kunna dessa icke befria honom ifrån, och hans arbetsbörda är redan så anseelig, att få tjänster inom förvaltningen torde vara i högre grad betungande. Den lättnad, de bättre kvalificerade biträdena kunde bereda honom, torde således utan tillägget af apoteksärendena vara af behofvet påkallad.

Apoteksärendena böra af här anförda skäl icke läggas till medicinalbyrån.

Hälsovårdsbyrån skulle enligt Kungl. Maj:ts förslag, utom de egentliga hälsovårdsärendena och farsotsskyddet, få att handlägga de af kommittén med apoteksärendena sammanförda sjukhusärendena, hvilka särskildt genom tillkomsten af tuberkulossjukhusen på senare åren fått ett betydligt ökad omfång. Mot en sådan anordning talar kraftigt den omständigheten, att chefen för hälsovårdsbyrån långa tider måste ägna hela sin kraft åt åtgärderna mot kolera och andra farsoter och smittosamma sjukdomar. Det går icke an att så belasta särskildt denna byrås chef med arbete, att han icke kan med intresse följa vetenskapens och den praktiska hälsovårdens utveckling samt farsoternas gång i och utom landet.

En lättnad i arbetet med sjukhusärendena har Kungl. Maj:t velat bereda byråchefen på hälsovårdsbyrån genom anställande af en särskild lasarettinspektör. Denne behöfdes ej, om medicinalråden blefve fyra. I vetenskapliga rådet finnas enligt Kungl. Maj:ts och kommitténs förslag en kirurg och en invärtes-medicus, hvilka i allt fall torde vid särskilda tillfällen behöfva anlitas för inspektion af sjukhus. Det vore ock till skada för medicinalstyrelsen och dess kännedom om sjukhusväsendet i riket, om icke vederbörande byråchef själf skulle få verkställa flertalet af ifrågasvarande inspektioner.

Fördenskull böra ej heller sjukhusärendena hänvisas till hälsovårdsbyrån.

På angifna grunder bör däremot den af kommittén föreslagna lasarett- och apoteksbyrån bibehållas. Men äfven andra viktiga skäl tala därför. Några må här antydast.

I likhet med kommittén har Kungl. Maj:t föreslagit, att ett af medicinalråden skall erhålla uppdraget att vara generaldirektörens ställföreträdare. Han skall därför ock vara närvarande vid föredragning af viktiga ärenden på de öfriga byråerna.

Belastas de nämnda byråerna så, som här ofvan visats, skulle uppdraget att vara ställföreträdare, såsom medicinalstyrelsen i sitt yttrande framhållit, knappast kunna åt någon af deras chefer uppdragas. Att hospitalsbyrån redan är i hög grad tyngd af ärenden, därom torde alla vara eniga.

För att till gagnet, ej blott till namnet, få en generaldirektörens ställföreträdare, torde det därför också vara nödvändigt att medicinalråden blifva fyra, så att möjlighet finnes att genom ärendenas fördelning lätta enderas byrågöromål så, att åt honom kan anförtros att vara en verklig suppleant för styrelsens chef.

Vetenskapligt utbildade fackmän skola genom det vetenskapliga rådet ställas vid medicinalstyrelsens sida. Men vissa fack måste dock vara representerade af styrelsens egna ledamöter. Kommittén har i sådant afseende framhållit, att chefen för medicinalbyrån bör äga erkänd skicklighet och erfarenhet i *rättsmedicin*, chefen för hälsovårdsbyrån i *allmän hälsovårdslära och epidemiologi*, chefen för lasarets- och apoteksbyrån i *sjukhusväsande* samt chefen för hospitalsbyrån i *sinnessjukvård*. Dessa fyra specialiteter synas medicinalstyrelsen omöjligen kunna undvara, om styrelsen med framgång skall kunna fullgöra sin uppgift. Äfven häri ligger således ett viktigt motiv för anställande af *fyra* medicinalråd.

På kansliet har Kungl. Maj:t upptagit tre sekreterare i stället för kommitténs två sekreterare och två notarier. Som denna af Kungl. Maj:t företagna förändring i kommittéförslaget tydligen står i närmaste sammanhang med förslaget om inskränkning i medicinalrådets antal till tre, torde bifall till hvad här ofvan föreslagits böra föranleda till minskning i sekreterarnas antal till två och ökning af notariernas, så att i staten upptagas löner till fem tjänstemän i första lönegraden i stället för tre.

Med anledning af det anförda hemställes,

att Riksdagen ville besluta godkänna den af Kungl. Maj:t föreslagna staten för medicinalstyrelsen med sådan ändring att däri uppföres aflöning för *yttre* ett medicinalråd med 8,100 kronor.

Under förutsättning af bifall till detta förslag hemställes vidare:

att i stället för aflöning till en af de föreslagna sekreterarna (5,800 kronor) upptages aflöning till yttre två notarier (tjänstemän i 1:sta lönegraden) med tillsammans 8,000 kronor; samt

att det af Kungl. Maj:t beräknade arfvodet för lasaretsinspektioner, 1,000 kronor, utgår.

Staten skulle sålunda å ena sidan ökas med (8,100+4,000+4,000) 16,100 kronor och å andra sidan minskas med (5,800+1,000) 6,800 kronor, hvadan dess slutsumma i stället för 137,600 kronor skulle blifva 146,900 kronor.

Stockholm den 27 januari 1911.

C. Wallis.